

Заплахата

В България има над 200 000 хектара местообитания подходящи за диви кози. Това позволява наличие на популация от минимум 20 000 животни. Общата им численост за страната обаче е между 1 700 и 2 300 индивиди (по данни от 2005 г).

Ниският брой животни (плътност на популацията) се дължи главно на основната заплаха за дивата коза – браконьерството. Въпреки абсолютната забрана за лов в националните паркове, то все още съществува. Това снижава числеността, влошава структурата на популацията, разстройва стадата и прогонва козите от подходящите за живот места.

Попаднал в домът на дивата коза, човекът трябва да не я безпокои и застрашава и да се съобразява с правилата за поведение сред дивата природа.

Не бива да оставяме браконьерите неуволними и безнаказани! Моля, ако чуете или видите нередности незабавно се обадете на тел.: **0884 111 400** в Дирекция „Национален парк Рила“ и тел.: **0889 912 392** в Държавно ловно стопанство „Разлог“.

Урокът на предците

Днес ние можем да се учим от предците си. Векове наред обитателите на планината – овчари, говедари, козари, преработватели на дървен материал са задоволявали нуждите си от храна, кожи и други от многобройния пашуващ добитък.

Домашната коза е не само любим герой от детската приказка, а и източник на прехрана за хората по нашите земи от векове наред. Всичко, с което тя ни е дарявала и до днес е вплетено в битата ни – мляко, сирене, месо, кожи, козаци, ямурлуци и кукерски костюми.

Предците ни никога не са разчитали на дивата коза като източник на суровини и продукти и не са имали ловни интереси спрямо нея. Днес още по-малко има оправдание за незаконния лов на това прелестно животно, което украсява алпийската част на Рила.

С чара си стадата от диви кози могат да привличат туристи и носят несравнимо по-големи ползи от стойността на няколко убити и изядени или продадени за трофеи екземпляра.

Най-добрият начин да се запознаете с пътеката и с прекрасните обитатели на дивата природа е да се доверите на обучен водач. Попитайте за това Вашите домакини или в Дирекцията на НП „Рила“.

Пътеката за балканската дива коза е създадена от Дирекцията на НП „Рила“ и Фондация „Информация и природозащита“. Проектът е финансиран от Националния Доверителен ЕкоФонд, със средства от Правителството на Конфедерация Швейцария и се изпълнява в един от сертифицираните PAN паркове – Рила. PAN Parks гарантира опазването на най-ценното европейско природно наследство – www.panparks.org

Отбийте се за информация и съвет в детския център за балканската дива коза, който се създава в началото на село Горно Драглище, срещу къща „Дешка“.

**Тръгнете с нас по пътеката,
която води до дома на
балканската дива коза!**

Приказката

Всяко дете знае и обича приказката за вълка и седемте козлета и задружното семейство, за което тя разказва. Героите ѝ стават наши любимци за цял живот. Пътеката на балканската дива коза ще ви разкаже друга приказка – също така увлекателна и вълнуваща. Нейните герои много приличат по външен вид и обичаи на козата и седемте козленца, макар да нямат пряка биологична връзка. Дивата коза населяваща нашите планини е от съвсем друг род – подвид на вида балканска дива коза. Въпреки това правим сравнения с любимата ни детска приказка, защото бихме искали да обикнете героите на нашата пътека по същия начин!

Шампиони между бозайниците

Освен че е рядък и защитен, дивата коза е и изключително чаровен и интересен за наблюдение вид. Тя е един от символите на българската планинска природа и не случайно е емблема на НП „Рила“. Паркът е едно от най-сигурните ѝ убежища.

Дивите кози са истински шампиони по добро зрение между бозайниците. Те отличават движещи се обекти от километър-два. Слухът им е отличен. Притежават и остро обоняние. Това прави издебването им истинско предизвикателство.

Придвижват се по високи, стръмни и скалисти участъци с голяма сигурност, като правят големи скокове над планински пропасти. Няма животно, което да им съперничи по ловкост и скорост. Местата, които обитават са трудно достъпни за хищниците и естествените им неприятели не могат да ги застигнат.

Детството

Женските са грижовни майки и до една година малките са все около тях. При лежане, малкото се притиска към майка си, а при бягане се стреми да я следва, докосвайки се до нея. При опасност то дори се свива между предните ѝ крака.

Родено през пролетта, ярето бозае активно до август, а понякога и до ноември. Често се наблюдава семейство от майка, малко и едногодишно. Понякога една коза наглежда няколко малки, докато майките им пасат, съвсем като в детска градина.

Когато поотраснат, новородените ярета се събират с едногодишните, за да играят. Гонят се, подскачат на място, борят се с рога, качват се едно върху друго. При опасност, бързо намират майките си. Поведението на едногодишните козлета е все още детско. Склонни са към игри. Любопитни са. Стоят близо до майката, но все по-често проявяват самостоятелност. През зимата се спускат като на пързалка по стръмните склонове.

Пътеката

По пътеката, посветена на дивата коза, можете да поемете от с. Баня в община Разлог. Нататък тя върви през селата Горно и Долно Драглище. Пешеходната ѝ част започва от местността Бялата пръст над с. Добърско (1 070 м.н.в.) и стига до местността Статовото гюбре (2 025 м.н.в.) в безлесната зона.

Следва маршрута към хижа Македония, като преминава край хижа Добърско (1 750 м.н.в.). По трасето има 9 табели и 5 места за отдих. Тези, които се изкачат до края на пътеката ще се озоват в дома на балканската дива коза и при добро време и повече късмет, може да я зърнат. Моля ви пазете я! Тя е част от най-ценното ни национално богатство – съхранената дива природа!

Трудността на пътеката е малка до средна. Времетраенето е общо 3,5 часа. Подходяща е за деца, младежи, семейства, хора от всички възрасти и с различна физическа подготовка, както и за групи с познавателни интереси. Маршрутът позволява да изберете преход с точната за Вас продължителност, да си позволите кратки или по-дълги почивки и пак да успеете да се върнете в рамките на деня. При желание може да преспите в някоя от хижите и да направите по-сериозен преход, като удължите разходката си в алпийската част.

За повече информация за пътеката и вида посетете секцията за туризъм в интернет страницата на НП „Рила“ – www.rilanationalpark.org или бутона с проекти на Фондация „Информация и природозащита“ – www.ecologybg.com

